

SVT kritiserades för utelämnad information i inslag om Syrienkriget – men friades ändå. Att visa en lagbok var inte otillbörligt gynnande.

Efter att ha ägnat en stor del av sin uppmärksamhet åt inslag och program i SVT under de tidigare mötena efter sommaren hade Granskningsnämnden bara två SVT-ärenden på bordet vid sitt senaste sammanträde. Det blev två frianden – att visa en lagbok från ett visst bokförlag som genrebild i nyhetsinslag ansågs vara ett gynnande trots att bokförlagets namn inte syntes, men nämnden tyckte att det uppvägdes av ett informationsintresse och friade. Inslag om Syrien i Gomorron Sverige friades med kritik.

UTELÄMNAD INFORMATION INNEBAR BRIST – MEN INSLAGET FRIAT

FRIAT MED KRITIK: *Gomorron Sverige*, SVT1, 2016-02-08, inslag om kriget i Syrien; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 16/00369.

Inslaget handlade om kriget i Syrien. Programledarna berättade bland annat att tusentals flyktingar vandrade mot en gränsövergång mellan Turkiet och Syrien och att striderna i staden Aleppo hade stegrats de senaste dagarna. Sveriges Televisions mellanösternkorrespondent rapporterade direkt och bland annat sades följande.

(Programledare) – Och den ryska inblandningen här då? Det är Ryssland som skickar flygplan och bombar. Hur påverkar det relationen till Turkiet som ju redan är frostig sen tidigare? (Korrespondent) – Ja, den är ju djupfryst sen Turkiet sköt ned ett ryskt plan på turkiskt territorium. Turkiet anklagar ju Ryssland för krigsbrott och Ryssland påstår att Turkiet har planer på att invadera delar av Syrien. Så det är ju ett jätteproblem med tanke på att här är två av de viktigaste parterna. Om det på allvar kommer komma igång några fredsförhandlingar så måste Turkiet och Ryssland på nåt sätt enas.

En anmälare var kritisk till att korrespondenten uppgav att Turkiet skjutit ned ett ryskt plan på turkiskt territorium då Ryssland hävdar att det inte var på turkiskt territorium.

SVT anförde i sitt yttrande att inslaget handlade om striderna i den syriska staden Aleppo och dess konsekvenser för den civila befolkningen och att det framkom redan i påannonseringen att det var ämnet. I intervjuens sista fråga tog programledaren upp den ryska inblandningen och relationen mellan Ryssland och Turkiet med tanke också på händelsen där Turkiet sköt ned ett ryskt bombplan i november 2015. Det satt Ryssland har en annan uppfattning än Turkiet gällande huruvida det ryska planet var inne i turkiskt luftrum. Den helt korrekta beskrivningen hade varit att säga också detta. Samtidigt har den turkiska versionen fått stöd av både Nato och USA.

Underliggande i inslaget var också att SVT:s korrespondent, som var på plats i Turkiet, i sammanhanget pratade om Turkiets inställning till den uppstådda krisen. Korrespondenten redogjorde exempelvis tidigare i samtalet för Turkiets hållning i olika delar av frågan genom att hänvisa både till turkiska myndigheter och Turkiets president Erdogan. SVT lyfte också fram att den del av svaret som mycket kort beskrev Turkiets nedskjutning av ett ryskt plan inte var avgörande för sakligheten, vare sig i svaret gällande relationen mellan Ryssland och Turkiet eller framförallt för det fyra minuter långa inslaget som helhet.

Granskningsnämnden skriver i sin bedömning att ”av ärendet framgår att det finns olika uppfattningar i fråga om det ryska planet var inne i turkiskt luftrum när det sköts ned. Att det utelämnades information i inslagen om de olika uppfattningarna innebar en brist i förhållande till kravet på saklighet. Bristen var dock inte så betydande för framställningen att den medför att inslagen strider mot kravet på saklighet. Nämnden anser vidare att korrespondentens uttalande inte gick utöver vad som kan accepteras inom ramen för SVT:s kommentarsskyldighet. Inslagen strider därmed inte heller mot kravet på opartiskhet.”

GENREBILDER PÅ LAGBOKEN VAR GYNNANDE – FRIAT PGA INFORMATIONSENTRESSET

FRIAT: Rapport, SVT1, 2016-02-09, kl. 7.30, 8.00, 8.30 och Gomorron Sverige, SVT1, 2016-02-09 samt Aktuellt, SVT2, 2016-02-09, inslag med en lagbok; fråga om otillbörligt gynnande. Dnr. 16/00630, 631 och 632.

Inslaget i *Rapport* handlade om att ett politiskt parti ville ge kommuner rätt att vägra försörjningsstöd till de som fått avslag på sin asylansökan. I inslaget filmades en blå lagbok i cirka fem sekunder där titeln ”Sveriges rikets lag” syntes.

Inslaget i *Gomorron Sverige* bestod av ett samtal mellan programledarna och en advokat angående en dom i en uppmärksammat rättegång. På en bildskärm i bakgrunden i studion visades en stillbild med en blå lagbok där titeln ”Sveriges rikets lag” framgick. Stillbilden syntes vid ett antal tillfällen under samtalet.

I *Aktuellt* sändes två inslag om en uppmärksammat rättegång som inletts samma dag. Den blå lagboken med titeln ”Sveriges Rikes Lag” syntes på en stillbild i påannonseringarna av inslagen.

Inslagen anmäldes för att det använts bilder på enbart Nordstedts lagbok, den blå lagboken, som genrebilder. Anmälaren framhöll att det finns fler olika lagböcker från olika förlag varav åtminstone två lagböcker är likvärdiga.

SVT framhöll bl. a. i sitt yttrande att namnet på förlaget som ger ut lagboken inte förekom i något av inslagen. Bilderna var s.k. genrebilder som används för att tydliggöra ämne och sammanhang i bild. De symboliserade alltså det område som behandlades, Sveriges lagar, och syftade inte på lagboken som publikation. Det förekom heller inget omnämnande eller ställningstagande som kunde indikera att stillbilderna skulle lyft fram ”Sveriges rikets lag” som bättre eller mer komplett, utan bilderna användes strikt för att visa lagbokens symbolvärde genom tiderna.

Sveriges Rikes Lag är den äldsta lagboken i Sverige, utgiven för första gången 1861 och den som får antas vara den som känns igen av de flesta.

Den svarta lagboken (Sveriges Lag) gavs enligt förlaget Studentlitteratur ut första gången 2013. Den gavs tidigare ut av Karnov Group, med förstautgivning 1997, och kallades då den röda lagboken. Den gröna lagboken, Svensk Lag gavs, enligt Lustus förlag, ut första gången 1996. Den gröna lagboken saknar emellertid hela skattelagstiftningen och kan inte betraktas som komplett.

Fram till och med 2013 beställdes Sveriges domstolars lagböcker genom Domstolsverket. Enligt verket beställdes i stort sätt enbart den blå lagboken, Sveriges Rikes Lag. Domstolsverket bedömer att den blå lagboken fortfarande är den som används helt dominerande av domstolarna även när de beställer sina lagböcker själva. Vid en rundringning till några av Sveriges största domstolar (Förvaltningsrätten i Stockholm, Stockholms tingsrätt och Förvaltningsrätten i Malmö) framgår att de

köper in den blå lagboken även fortsättningsvis. SVT hävdade med detta att den blå lagboken fortfarande är dominerande inom det svenska rättsväsendet och därmed också får anses ha ett starkt symbolvärde även av detta skäl.

Granskningsnämnden bedömde att genrebilderna medförde ett visst gynnande av den aktuella lagboken. Nämnden friar dock inslaget för att de anser att gynnandet inte gick utöver vad som var motiverat av ett informationsintresse.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!